

– Hát... majd eldől... Majd értesítenek.

– Ne várja ki a dolgokat – javasolja a természetes asszonyosság. – Menjen eléjük. Biztos van olyan terület, ahol magára van szükség. Nem gondolkodott még el rajta, mi lenne a maga képességeinek és jellemének a leginkább megfelelő?

– Dehogynem – vágja rá Gulyás Bence.

– Én azt hiszem – tűnődik el a természetes asszonyosság –, olyan munka való magának, ahol le tud ülni egy irodában, mondjuk, a számítógép mellé, és azon nyugodtan dolgozhat reggeltől estig. Azt írja, hogy ügyesen fogalmaz.

Gulyás Bence bólogat.

– Szóval, nem kell idegeskednie, nincs sztrész satöbbi. Amolyan adminisztratív feladatok ezek. Jelentéseket írhat, kimutatásokat végezhet és így tovább. De – a természetes asszonyosság fölemeli a mutatóujját – egy vállalat életében természetesen ezek is roppant fontosak.

Beácska egymás tetejére teszi a papírokat.

– A helyzet az, hogy mi nem ilyen munkára keresünk embert – jelenti ki. – Nálunk állandó a nyüzsgés, a rohanás, folyamatosan csengenek a telefonok, látta odalent, amíg rám várt, hogy egyfolytában érkeznek az ügyfelek, akikkel tárgyalnunk kell, meg kell hallgatnunk az elképzeléseiket, összevetni azokat a mieinkkel, egyezkedünk, olykor pattanásig feszült légkörben... Ide tényleg kötélidegek kellenek. Az ember itt állandó kihívásokkal áll szemben, amelyeknek sajnos vagy nem sajnos, meg kell felelnie.

Beácska ültében kihúzza magát, Gulyás Bence csak most fedezi föl a melle formáit.

– Ne haragudjon, de hát minek is áltatnánk magát?

Az asztal túloldalán mindketten felállnak, és Gulyás Bence is feláll.

– Köszönjük, hogy befáradt – nyújtja a kezét Beácska.

Gulyás Bence a poharat nézi, azon tűnődik, megigya-e az ásványvizet, mert még bele sem kortyolt. Aztán kezet ráz Beácskával és a természetes asszonyossággal is.

A folyosóra nyíló ajtóig kísérik.

– Vizontlátásra – hangzik el egymás után háromszor.

Gulyás Bence az órájára pillant. Simán eléri a buszt.

„Az istenit – gondolja. – Remélem, nem kell majd fölvágni?!...”

Örkény István

A FOGAK DOLGA

Barátomat, a költőt, nevezzük Virágnak. Teljes nevén Virág Balázsnak. A fogorvosi rendelő várószobájában találkozom vele. Neki egy alsó, nekem egy felső zápfogam érett meg a kihúzásra. Nyomott kedélyhangulatban ülünk, nyelvünket rajta-rajtafelejtve a fájós fogon, mely néhány perc múlva nem lesz már a miénk.

Barátom nagy művésze a formának, a rímnek és a nyelvnek. Várakozás közben anyanyelvünk szépségét dicsérik; legtöbb beszélgetésünknek ez a tárgya. Van rá időnk, még öten várják sorukat mielőttünk.

Megállapítjuk, hogy nyelvünk gyönyörű. Ezt minden alkalommal megállapítjuk. Megállapítjuk, hogy nyelvünk gazdag; a Czuczor–Fogarasi-szótár 110 000 cikkből áll. Megállapítjuk, hogy e kincsből Jókainak, Aranyinak és Illyés Gyulának jutott a legnagyobb rész; közösen irigyeljük Jókait, Aranyt és Illyést, s az irigység okozta fájdalom lassan elnyomja fogunk sajtását. Barátom tud arról is, hogy Jókai száz szót sorolt fel a verekedésre, köztük ilyen szépeket is, mint: *nyeggetni, csávázni, felpoflevesezni, eldarakalni*... Én arról tudok, hogy háromezer szó van a részeg emberre, köztük a *borbetegje, a borcégére, a pókos, a prüsszi* és a *bíboros*. A fogorvos beszélget a következőt, s minthogy ismeri Balázst, odaköszön nekünk... Ez alkalomból megkérdezem, honnan származik e szó – e pillanatnyilag igen fájdalmas szó –, hogy *fog*. Balázs a vogul *pung* és az osztják *penk* feltűnő rokon hangzásáról beszél, s megállapítja, hogy nyelvünk a fogakkal kapcsolatban igen gazdag képanyaggal bír... Rögtön elindulunk ezen a nyomon.

Megállapítjuk, hogy fogainál fogva végigkísérhetjük a magyar embert egész életén. Javasolom, hogy kezdjük el a regényt abban az órában, amikor a csecsemőnek *jön a foga, hasad a tejfoga*, vagyis *fogzik*... Balázs tiltakozik. Még előbb. *Fogatlan* korában kezdődjék a történet, akkor, amikor az anyja még *szájába rágja* az ételt, bár reméljük, hogy hősünk nem lesz afféle nehézfejű legény, akinek felnőttkorában is *fülebe rágják* majd a szót, hogy értsen belőle. Jó eszű a gyerek, bár az iskolában *nem fűlik a foga* a tanulásához, viszont már elég fiatalon – alighogy elejtette *csikófogat* – máris *fáj a foga* a lányokra. Ámde mindjárt az első kalandba *beletört a foga*; a lány mást szeretett, s az a legény ki is mondta kereken – *kimutatván a foga fehérét* –, hogy *ebbe nem vásik a fogad*, cimbora... Hősünk azonban nem nyugodott bele abba, hogy *beletörjék a foga* az első próbálkozásba, bosszút forralt, vagyis *fente a fogát* vetélytársára, érezvén, hogy ilyen *fogára való* szép lányt amúgy sem találna még egyet. *Agyarkodott* hát a legény ellen, s bár a lány értésére adta, hogy *nincs fogára* ez a vetélkedés – kapta magát, és ökölre ment vele. *Ott is hagyta a fogát* a harc mezején, vagyis kiszenvedett a vetélytárs csapásai alatt.

– *Nem fáj már a foga* – mondta barátom –, ami annyit jelent, hogy meghalt. Ezzel vége a regénynek.

– Nekem sem fáj már a fogam – mondtam elégedetten, s lábujjhegyen megindultunk kifelé, mert épp nyílt a rendelő ajtaja. Én egy felső, ő egy alsó zápfogat mentette meg a pusztulástól, s dicsérve a magyar nyelv gyógyító erejét, megkönnyebbülve mondtunk búcsút egymásnak.

(A kézirat, mely Örkény István hagyatékában maradt fenn, feltehetően az 1950-es évekből való; tudomásom szerint nem jelent meg nyomtatásban. – Radnóti Zsuzsa.)